

1) Context:

In het kader van de omzetting van de PSI-richtlijn 2019/1024 werd de kwestie van de interpretatie van artikel 1, 6° aan de orde gesteld.

Het doel van deze analyse is dan ook om terug te komen op de ontstaansgeschiedenis van dit artikel en de concrete toepassing ervan.

2) Wettelijk kader

Artikel 1, zesde lid, van de PSI-richtlijn¹ bepaalt het volgende: *“Openbare lichamen oefenen het bij artikel 7, lid 1, van Richtlijn 96/9/EG verleende recht van een fabrikant van een databank niet uit om het hergebruik van documenten tegen te gaan of om het hergebruik buiten de bij deze richtlijn bepaalde grenzen te beperken”*.

Artikel 7, eerste lid, van Richtlijn 96/9/EG² bepaalt het volgende: *“De Lid-Staten voorzien in een recht voor de fabrikant van een databank, waarvan de verkrijging, de controle of de presentatie van de inhoud in kwalitatief of kwantitatief opzicht getuigt van een substantiële investering, om de opvraging en/of het hergebruik van het geheel of een in kwalitatief of kwantitatief opzicht substantieel deel van die inhoud te verbieden.”*

3) Analyse

- Wat Richtlijn 96/9/EG betreft:

Het in artikel 7, eerste lid, van Richtlijn 96/9/EG bedoelde recht is een recht dat erin bestaat een "monopolie op de inhoud" van de databanken te verlenen aan degenen die deze hebben gecreëerd³. Het doel van dit recht is economisch⁴.

“Het kenmerk van de databanken” ligt immers grotendeels bij het belang van de investeringen die nodig zijn voor het verzamelen, selecteren, opslaan en verwerken van de gegevens en het bijwerken van de databanken⁵.

Vóór de inwerkingtreding van Richtlijn 96/9/EG was de inhoud van deze databanken echter geenszins beschermd, zodat *“slechts de helft van de marktdeelnemers op de elektronische informatiemarkt rendabel was en dit gebrek aan rendabiliteit onder meer te wijten was aan*

¹ Richtlijn (EU) van 20 juni 2019 van het Europees Parlement en de Raad inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie (herschikking), nr. 2019/1024, P.B.E.U., L. 172/56.

² Richtlijn van 11 maart 1996 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechtsbescherming van databanken, nr. 96/9/EG, P.B.E.U., L. 77/20.

³ M., BUYDENS, "Le nouveau régime juridique des bases de données", I.R.D.I., 1999, p. 6.

⁴ M., BUYDENS, *ibid*, p. 6.

⁵ M., BUYDENS, *ibid*, p. 6.

het gemak waarmee de gegevens die de inhoud van de databank vormen, konden worden gereproduceerd"⁶.

Om de oprichting van databanken in de gemeenschap te stimuleren, werd bijgevolg beslist om "de producenten te beschermen tegen het kopiëren van de inhoud (...)". Deze bescherming wordt (...) nagestreefd door het creëren van een nieuw intellectueel eigendomsrecht op de informatie-inhoud van de databank"⁷.

- Wat de nieuwe PSI-richtlijn betreft:

Ten eerste moet worden opgemerkt dat artikel 1, zesde lid, met betrekking tot de databanken nieuw is in Richtlijn 2019/1024.

Deze bepaling bestond namelijk noch in de eerste PSI-richtlijn, Richtlijn 2003/98/EG⁸, noch in Richtlijn 2013/37⁹.

Er werd hooguit in overweging 24 van Richtlijn 2003/98/EG in dit verband het volgende gepreciseerd:

*Deze richtlijn geldt onverminderd (...) **Richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken.** In deze richtlijn worden de voorwaarden bepaald waaronder openbare lichamen hun intellectuele-eigendomsrechten op de interne informatiemarkt kunnen uitoefenen wanneer zij het hergebruik van documenten toestaan."*

Er moet echter worden vastgesteld dat de wisselwerking tussen de PSI-richtlijn en Richtlijn 96/9/EG betreffende de rechtsbescherming van databanken ietwat moeilijk te vatten was, zodat de nieuwe PSI-richtlijn 2019/1024 de gelegenheid bood om, zoals uit de voorbereidende werkzaamheden¹⁰ is gebleken, het toepassingsgebied ervan te verduidelijken.

Uit deze voorbereidende werkzaamheden blijkt dus dat "Het voorstel beoogt klaarheid te scheppen in de relatie tussen de richtlijn inzake het hergebruik van overheidsinformatie en het recht sui generis waarin artikel 7 van de databankrichtlijn voorziet. Het voorstel doet geen afbreuk aan de bescherming die door artikel 7 wordt geboden aan overheidsinstanties als fabrikanten van databanken, noch aan de juridische situatie op grond van de huidige richtlijn, waardoor openbare instanties het beschermingsrecht sui generis niet mogen aanwenden om het hergebruik van gegevens in databanken te verbieden of te beperken."

⁶ M., BUYDENS, *ibid*, p. 6.

⁷ M., BUYDENS, *ibid*, p. 5.

⁸ Richtlijn van 17 november 2003 inzake het hergebruik van overheidsinformatie, nr. 2003/98/EG, P.B.E.U., L. 345/90.

⁹ Richtlijn van 26 juni tot wijziging van Richtlijn 2003/98/EG inzake het hergebruik van overheidsinformatie Voor de EER relevante tekst, nr. 2013/37/EU, PB L 175, blz. 1.

¹⁰ Voorbereidende werkzaamheden voor de (EU-)richtlijn van 20 juni 2019 van het Europees Parlement en de Raad inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie (herschikking), nr. 2019/1024, beschikbaar op <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?qid=1588939100180ri=CELEX:52018PC0234#footnote52>.

Uit de voorbereidende werkzaamheden blijkt dus dat overheden hun intellectuele-eigendomsrechten, zoals die met betrekking tot de bescherming van databanken, niet zouden kunnen gebruiken om de toegang tot deze databanken en de informatie die ze bevatten, te beperken.

Deze interpretatie wordt bevestigd door overweging 61 van Richtlijn 2019/1024/EG, waarin verder wordt verduidelijkt dat deze laatste **geenszins afbreuk doet aan Richtlijn 2001/29/EG¹¹ betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, die zelf verwijst naar Richtlijn 96/9/EG.**

Aldus, "wanneer openbare lichamen over het recht beschikken als bedoeld in artikel 7, lid 1, van Richtlijn 96/9/EG, mogen zij dat recht niet uitoefenen om het hergebruik van bestaande documenten te voorkomen of te beperken buiten de door deze richtlijn gestelde beperkingen."¹²

4) Conclusie

Ter conclusie kan worden gesteld dat, ook al is een openbaar lichaam een "fabrikant van een databank" in de zin van artikel 7, eerste lid, van Richtlijn 96/9/EG, het zich kan niet beroepen op het recht *sui generis* om zich te onttrekken aan de verplichtingen van de PSI-richtlijn, aangezien deze prevaleren.

Met andere woorden, zelfs als een overheidsinstantie een databank opzet waarvan de inhoud door Richtlijn 96/9/EG zou kunnen worden beschermd, kan ze, in het licht van artikel 1.6 van de PSI-richtlijn, dit recht *sui generis* niet gebruiken om de informatie in de databank te beschermen om het hergebruik ervan te beperken.

¹¹ Deze richtlijn ontwikkelt de beginselen en regels van Richtlijn 96/9/EG en integreert deze in het perspectief van de informatiemaatschappij.

¹² Richtlijn (EU) van 20 juni 2019 van het Europees Parlement en de Raad inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie (herschikking), nr. 2019/1024, P.B.E.U., L. 172/56, overweging 61.